

deeltelijk al verslonden waren, 3 Wulpen, 3 Kolganzen en een Rotgans. Levende vogels waren er echter op het strand ook in menigte!

We signaleerden een troep van ± 15 sneeuwgorzen, een zaagbekeend, verscheidene ganzen, die meest in troepen over zee (in Noordelijke richting) vlógen, en verder erg veel meeuwen en scholeksters, waarvan sommigen zoo uitgeput waren, dat ze met de hand te grijpen waren.

Doch niet alleen op het strand waren er dooden te betreuren! Heden gingen we naar de Waterleidingduinen, met het plan er een flinke wandeling te maken, doch door onze vondsten aan de Oranjekom is daarvan niets gekomen. Het gedeelte van de Kom, dat niet dichtgevroren was, wemelde van vogels. Het meerendeel bestond uit Meerkoeten en Wilde eenden, maar ook zagen we een veertigtal Kuifeendjes en verder Waterhoentjes, Smientjes en andere eendensoorten, die we niet definiëren konden. De levendige Dodaarsjes, die de kom het heele jaar bevolkten, namen we niet waar. Die zagen we echter wel toen we beneden gekomen waren: ze dreven onderste boven, in een hoek bij elkaar, in gezelschap van enkele Wilde Eenden, twee Koeten en een Waterhoentje. Daar allen door de vorst nog goed gebleven waren, namen we ze mee, om evenals eenige op het strand gevonden vogels op te zetten.

Verderop in de Kom vonden we nog meer slachtoffers: een dozijn Wilde Eenden, waaronder veel mannetjes in prachtkleed, een Koet, nog eenige Dodaarsjes, een Smient, een Kuifeend en een Nonnetje!

En dit alles vonden we in zoo'n klein bestek; men kan dus wel nagaan hoeveel vogels er in het geheel gevallen zijn!

Heemstede, 23 Februari.

P. KORRINGA.

Massadood van groene kikkers. — Op een wandeling in de Paaschvacantie bij Sleen (Drente) zagen we in een betrekkelijk kleine en ondiepe sloot honderden doode, groene kikkers, hoogstwaarschijnlijk slachtoffers van den strengen winter.

A. J. DE BOER.

Spreeuwenslaapplaatsen. — In D. L. N. van 1 Maart '28 vroeg U om opgaven van spreeuwenslaapplaatsen en bijzonderheden omtrent deze slaapplaatsen. Het volgende betreft de welbekende slaapplaats in den Haag in de Boschjes van Poot. Aan een telling of schatting durf ik mij bij lange na niet te wagen, maar wie het spreeuwenheir aanschouwt, dat zich daar verzamelt, deels vliegmanoeuvres houdende, deels zich groepeerende op de daken der aangrenzende huizen, een tafereel dat geregeld een menigte kijkende menschen boeit, zou zoo oppervlakkig wel tot de conclusie komen, dat hier wel het *totale* quantum spreeuwen uit een tientallen KM. verreikenden omtrek bijeenkomt. Nu mag aangenomen worden, dat dit jaar deze plek vanaf ongeveer het begin der 2de dekade van Januari weer als algemeene verzamelplaats ter nachtrust in gebruik genomen werd, althans kon ik zulks op 13 Januari en verdere dagen waarnemen.

Tot mijne verwondering constateerde ik op 12 Januari j.l tegen donker worden dat een troepje van ± 25 spreeuwen slaapplaats had gekozen in dichten klimop, een tuinmuur begroeiend in de nabijheid van de Haagsche ijsbaan. Hierop opmerkzaam geworden nam ik, ondanks het steeds toenemende spreeuwenaantal van de Boschjes van Poot, hetzelfde waar op 26 Jan. van ± 20 spreeuwen terwijl ik op 3 Februari terzelfder plaatse er 2 kon opschrikken. Het was toen echter nog iets te licht voor het definitieve slapen gaan en er zaten nog 7 spreeuwen in dien tuin in den top van een populier bijeen, zoodat ik mij afvroeg waarheen die spreeuwen wel van plan waren zich ter ruste te begeven.

Op 9 Februari schrikte ik zoo nog eens 9 spreeuwen op en op 16 Februari 4. Helaas had ik geen gelegenheid voor herhaald en nauwkeuriger waarnemen, maar toch wijzen deze enkele vaststellingen op het door mij niet vermoede feit, dat vrijwel in de onmiddellijke nabijheid (de afstand bedraagt n.l. hemelsbreed nog geen $5\frac{1}{2}$ KM. dus voor een spreeuwensnelheid van 60—70 KM. een goede 4—5 minuten vliemens) van een door enorme spreeuwenmassa's geregeld bezochte algemeene slaapplaats, kleinere of grotere troepjes zich afzonderen en een aparte slaapgelegenheid benutten.

Daar nog zoo weinig bekend is omtrent de gewoonten der spreeuwen, die toch zulke gewone vogels zijn, wat betreft den trek naar het winterkwartier, het overwinteren hier

te lande en de ligging van het broeddomicilie, en in dergelijke waarnemingen mogelijk eene aanwijzing kan zijn gelegen, leek mij het bovenstaande wel de vermelding waard.

Den Haag, 12 April '29.

Dr. J. C. KOCH.

Rupsenoptocht. — Een buitengewoon aardige waarneming viel me ten deel gedurende een namiddagexcursie op Cap Ferrat nabij Villefranche. Op een vrij breede boschweg met tamelijk veel autoverkeer ontdekte ik een 8-tal rupsen (4 cM. lang ong., met zwarte en vuil-gele dwarsstrepen) welke zich in een aaneengesloten kolonne voortbewoog. Met den kop tegen het achterlijf van haar voorgangster aangedrukt, geen oogenblik het contact verbrekende, bewogen de diertjes zich alsof ze een vastgesteld doel voor oogen hadden. Er zat geen enkele bocht in de lijn; 't was alsof ze langs een liniaal kropen.

Toen ik ze ongeveer een kwartier gadegeslagen had en er niet de minste verandering in hun houding te bespeuren viel, besloot ik een proeve te nemen. Moedwillig verwijderde ik het dier wat aan den spits ging en deponeerde het op ongeveer 10 cM. afstand van de resterende kolonne. Onmiddellijk ontstond er een groote verwarring in den troep zoowel als bij het losse voorwerp. Deze laatste wrong zich in allerlei bochten, deed kleine schuifeltjes in alle richtingen maar bleef als 't ware in een beperkt kringetje ronddraaien. Van overige zeven, welke geen oogenblik het onderlinge verband verbroken hadden doch aarzeland op denzelfden plaats bleven en alle begrip van richting verloren schenen te hebben, deed alleen het pas gepromoveerde spits-dier wanhopige pogingen het contact met het moedwillig verwijderde hoofddier terug te vinden.

Eerst na 10 minuten kwam door een toevallige beweging het losse voorwerp weer in contact met de kolonne, echter, in het midden daarvan ongeveer. Deze zijdelingsche aanraking van de kolonne verhoogde de verwarring nog meer, omdat het losse voorwerp blijkbaar naar een achterlichaam zocht en derhalve de geheele formatie verbrak. Binnen enkele tellen was de mooie linie uiteengerukt en bleef er niets over dan een krioelende en zoekende massa. Alleen de twee achterste dieren behielden het langste het oude contact. Geen enkel der dieren bleek in staat de leiding te kunnen nemen want telkens zag ik formaties beproeven en weer mislukken.

'k Besloot daarop kunstmatig de linie weer te herstellen, wat me slechts na talloze pogingen gelukte. Of toen het vroegere spits-dier weer aan 't hoofd ging kan ik jammer genoeg niet zeggen omdat ik het in de krioelende massa kwijt was geraakt. Na eenige aarzeling hernam den troep weer haar oude richting en slechts één voorwerp, het achterste, bleef ondisciplinair en zonderde zich steeds van de overige af. Na herhaalde vruchteloze pogingen aan de staart der kolonne zette ik den dwarsdrijver aan den kop, wat in zooverre gelukte, dat toen de geheele kolonne zich voortbewoog, doch van haar oorspronkelijke richting afweek en na een kort poosje in het struikgewas terecht kwam, waardoor het aaneengesloten voorwaartsrukken praktisch onmogelijk werd en dezelfde warboel van daareven weer ontstond!

H. L. VAN ZURK.

Een Slechtvalkenavontuur op de Beer. — Op de 25ste Oktober 's middags lagen we op Nieuwland, de grote Schelpenplaat aan de Brielse Maas, waar 's Zomers de kluten broeden, maar die nu verlaten was. We hadden er al sedert Augustus een kuil, met eenige takken op de borstwering, vanwaar we een ruim uitzicht hadden over de Slikken ten Oosten van Nieuwland. In de kreek dreven talingen en smienten, we konden door de kijker de mannetjes goed zien. Twee slanke manpijlstaarten zwommen er tussen; een voornaam stel. Op het slik was een bonte vogelbevolking: grauwe ganzen een honderd, Kieviten, bontbekjes, drieteentjes, bonte strandlopers, zilverplevieren, wilde eenden en bergeenden, meest soort bij soort.

We hadden deze inventaris eigenlijk net opgemaakt, toen opeens grote beroering ontstond op het slik. Een kanjer van een slechtvalk deed alles opvliegen. Enkele talingen doken, maar de meeste gingen en bloc de lucht in. Eerst probeerde de valk zijn geluk bij een strandlopervlucht, maar dat mislukte; en toen kwam hij plotseling recht op de talingen aan. Even steeg hij, toen fel er tussen in en 't was raak ook!

Met een spartelende taling in zijn klauwen kwam hij omlaag en plofte op het slik neer. Op 't zelfde oogenblik stond plotseling een Mantelmeeuw in ons gezichtsveld; met uitge-